

Písanie knížiek nie je strela do prázdna

Rozhovor s Jánom Uličianskym

Jedným z účastníkov podujatia Pod' si s nami čítať, ktoré sa v rámci DDK 2017 konalo v Elektrárni Piešťany, bol aj spisovateľ, dramatik, dramaturg, režisér a tiež vysokoškolský pedagóg Ján Uličiansky. Aj on čítal deťom príbeh zo svojej knižky – Leonard, kocúr z ulice. Presvedčil ich, že kocúra, ak to nechce, neprinútite obstať pod vodovodným kohútikom ani keby ste ho tam prilepili sekundovým lepidlom. A ak sa o to pokúsite, dopadne to strašne.

Tak ako to kúpanie kocúra vlastne skončilo?

Chcel som Leonarda okúpať v kuchynskom dreze, ale ten zjavne nechcel. Takže viete si predstaviť kocúra, ktorý má na sebe špagety, lahodnú mäsovú omáčku, postrúhaný parmezán a pálivý kečup? To bol môj najväčší zážitok s kocúrom Leonardom. A odvtedy, už je to asi sedem rokov, čo ho mám, som pochopil, že kocúr, keď sa nechce kúpať, nikto na svete ho k tomu nedonúti.

Podľa toho, ako to opisujete, zjavne vo Vás drieme veselá detská duša. Mimochodom, k čomu ste sa to piešťanským, ale aj deťom z Trebatíc, Ostrova priznali? Aké päšťstvo ste ako dieťa vyviedli?

Neviem, či to bolo päšťstvo, ale je to vec, ktorú si pamätám ako prvú príhodu z detstva. Mal som asi tri roky. V tom čase sme bývali v Bratislave na novovzniknutom sídlisku, ktoré sa volalo Päťsto bytov. Ale vtedy sa sídliská, to bolo už v minulom storočí, stavali tak, že najskôr sa postavili domy, potom dlho, dlho nič. Okolo domov neboli cesty, ani upravené ihriská, ale tam rástli obrovské lopúchy. Bol som veľmi maličký, menší ako lopúchy. Išiel som sa hrať, hľadal som si nejaký piesok a predstavte si, ja som sa medzi tými lopúchmi stratil ako v džungli. Nevedel som sa vrátiť domov, lebo som nemal kam vyjsť na stromček ako Janko a Marienka, aby som sa popozeral po okolí, kde vlastne som a kde svietia domčeky. Bol som taký unavený, že som pod lopúchmi ostal trčať a zaspal som.

Takže ste už v tom čase bivakovali pod šírym nebom?

Rodičia ma začali hľadať, nenašli ma. V strachu zalarmovali políciu a tá prečesávala celé sídlisko a hľadala, kde sa také malé škvrňa mohlo stratiť. Možností bolo veľa. Mohol som spadnúť do kanála, alebo niekde do rozostavanej stavby. Policajti sa pohybovali v rojnici. Nakoniec ma našli v lopúchoch. Vtedy som dostal naozaj veľký, môj prvý výprask, ktorý si pamätám. Nebol posledný, ale vtedy sa mi zdalo, že bol nespravodlivý, že rodičia sa predsa mali radšej tešiť, že ma vôbec našli. Toto si pamätám ako spomienku na detstvo. V nej Bratislava, ktorá je taká civilizovaná, bola pre mňa v minulom storočí džungľou.

Určite teraz už nie je. Ako sa vám v tej civilizovanej Bratislave teraz tvorí? Mimo chodom, pri písaní rozprávok či iných príbehov používate pero a papier, alebo ťukáte po klávesnici?

Ak by som sa pokúšal písať rukou na papier, tak by to po mne neprečítal nikto. Ja prvý určite nie. Lebo škriabem ako kocúr. Jedinú knižku, ktorú som napísal rukou, bola moja prvá, ktorú som nazval Posledný drak. Bola to detská knižka napísaná v zošítke formátu A5. Prvé naozajstné knihy som už písal na mechanickom písacom stroji. Nemám síce sekretársku školu, no bol som na vojenčine, a tam som pracoval ako zdravotník. Musel som písať chorobopisy, vtedy som sa naučil písať všetkými desiatimi, čo sa mi potom v ďalšom živote veľmi zišlo, čiže ja som tiež začal písať na písacom stroji, ale nie na „konzulke“, ako moja kolegyňa spisovateľka Petra Nagyová Džerengová, ale - chlapcom sa to možno bude páčiť - na stroji značky Mercedes, lebo Mercedes nie je iba značka perfektných áut, ale aj starých písacích strojov.

Kedy ste si potom kúpil svoj prvý počítač či notebook?

Pamätám si, ako som istý čas býval v Košiciach, ale túžil som sa presťahovať do Bratislavy, lebo sa mi zapáčila. Tak som svoj prvý notebook kúpil za peniaze, ktoré som utržil z predaja dvojizbového bytu v Košiciach. Bol z toho škandál v rodine. Keď to počula moja mama, skoro umrela, že čo som to spravil. „Si sa zbláznil?“, hovorila mi. Ale ja som jej vysvetlil: „Maminka, keď sa chcem živiť písaním a zarábať ako slávny spisovateľ, musím do seba investovať.“ Takže odvtedy píšem na notebookoch a neviem si to vynachváliť. Aj keď je pravdou, že s kocúrom Leonardom zápasíme o klávesnicu, lebo Leoš niekedy nemá na mňa nervy, že stále čumím do počítača. Tak sa mi rozvalí na klávesnicu, aby mi v tom zabránil a vtedy predchádzajúce vety, čo som napísal sú také, že „delete, alebo ťzutswk jksstktpt t a ťťššššš“ a potom dlho, dlho nič a zase nasleduje dlhý riadok, ktorý je nečitateľný. Takže niekedy tá elektronika je nevýhodou, ale ja si to neviem vynachváliť. Neviem si predstaviť život bez počítača.

Na akú prvú knižôčku zo svojho detstva si pamätáte?

Je to taký prázdninový príbeh. Volalo sa to Janko na cestách. Príbeh o chlapcovi, ktorý prvýkrát cestoval vlakom. Pamätám si ilustrácie, určite už by som nevedel, aký je tam príbeh, ale toho Janka, keďže aj ja mám meno Janko, tú knižôčku si dobre pamätám.

Čo ste si zapamätali z besedy na tomto festivale, čo vám niekde v hlave zostane natrvalo?

Teším sa, že deti naozaj poznajú niektoré knižky, práve tie od Braňa Jobusa. A že poznajú aj niektoré z jeho pesničiek. Takže som si uvedomil, že asi to písanie knižiek má zmysel, nie je to strela do prázdna.

Piešťany 11. 4. 2017

Autor interview: Viera Dusíková

Účastník interview: Ján Uličiansky

Akcia: Festival Dni detskej knihy 2017

Podujatie: Pod' si s nami čítať (Elektrárňa Piešťany)